

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота

магістра

з теми: **«ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ
ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ ЗМІ»**

Виконала: студентка II курсу
Ang1-M22z групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))
Драгомерецька Вікторія Іванівна

Керівник: **Мельник І. В.**,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент: **Крук А. А.**,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ.....	6
1.1. Феномен політкоректності як об’єкт фахових досліджень.....	6
1.2. Політкоректна лексика та її види	15
1.3. Основні ознаки використання політкоректної лексики у сучасній англійській мові.....	22
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ ЗМІ.....	32
2.1. Евфемізми як джерело політкоректної лексики	32
2.2. Основні контексти вживання політкоректної лексики в англomовних ЗМІ.....	45
2.3. Функційність політкоректної лексики в англomовних ЗМІ	52
Висновки до розділу 2.....	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

ВСТУП

У ХХІ ст. у країнах, де англійська мова є офіційною спостерігається зростаюча тенденція до політкоректності. Зазначена тенденція стає все більш важливою, оскільки світовий простір, в якому англійська мова вважається глобальною, стає більш інтегрованим та взаємопов'язаним, ніж будь-коли раніше. Наразі політкоректне мовлення стає загальноприйнятним не лише в мові та мовленні, але й в інших галузях, зокрема, в політиці, освіті, засобах масової інформації та у побуті, адже мова є засобом формування суспільних відношень, через мовлення формуються закономірності та проявляються протиріччя розвитку соціуму в цілому та певних його прошарків, зокрема.

Питання політичної коректності потребує неперервного перегляду та оновлення в наукових площинах, тому потребує подальшого дослідження. Зазначене пояснюється тим, що під впливом політичної коректності змін зазнає також і словниковий склад англійської мови, що і зумовлює **актуальність** досліджуваної теми. Ці зміни є особливо помітними у медійному дискурсі, який дає підстави стверджувати, що політична коректність є інструментом кооперативного та безконфліктного обміну інформацією.

Мета роботи полягає у науковому обґрунтуванні особливостей використання політкоректної лексики в англійськомовних ЗМІ.

Для досягнення мети поставлено **завдання**:

1. Здійснити огляд теоретичного матеріалу щодо політичної коректності в англійськомовному дискурсі.
2. Визначити основні види політкоректної лексики.
3. Розглянути основні аспекти використання політкоректної лексики в сучасній англійській мові.
4. Ознайомитись із типологією політкоректної лексики в англійськомовних ЗМІ.

5. Дослідити основні контексти вживання політкоректної лексики в англомовних ЗМІ.

6. Здійснити аналіз функційності політкоректної лексики в англомовних ЗМІ.

Об'єктом роботи є політкоректна лексика, **предметом дослідження** визначено особливості функціонування політкоректних одиниць в сучасному англомовному медіадискурсі.

Під час нашого дослідження застосовувались такі **методи**: описовий, метод суцільної вибірки, метод індукції, метод аналізу та синтезу. Мета описового методу полягає в описі лінгвістичних явищ. Весь ілюстративний матеріал дослідження було зібрано завдяки методу суцільної вибірки, а за допомогою методів індукції, аналізу та синтезу було узагальнено подану інформацію у цілісну концепцію використання політкоректної лексики в сучасних англомовних медіа.

Матеріалом дослідження послужили тексти сучасних британських та американських ЗМІ.

Практична цінність цього дослідження полягає у тому, що її результати можуть бути використані при підготовці теоретичних та практичних занять з лексикології англійської мови, а також при подальшому дослідженні політкоректної лексики. Крім того, робота може бути використана в якості джерела додаткової інформації для досліджень із суміжних тем.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні огляд феномену політкоректності в англомовному дискурсі; на основі актуальних матеріалів розглянуто особливості застосування політкоректної лексики в англомовних ЗМІ.

Апробація результатів роботи здійснена на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних

процесів» (16 жовтня 2023 р., м. Тернопіль). Основні положення й результати дослідження висвітлено у публікації “Політкоректна лексика англійської мови та особливості її використання”.

Драгомерецька В.І. Політкоректна лексика англійської мови та особливості її використання. *Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів* : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 16 жовтня 2023 р. Тернопіль : ТНПУ, 2023. С. 188-189.

Структура: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи 84 сторінки

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ

1.1. Феномен політкоректності як об'єкт фахових досліджень

Політична коректність є предметом досліджень у різних галузях науки. У психології та соціології під політичною коректністю мається на увазі вміння без ворожості, спокійно сприймати чужий спосіб життя, думки, поведінку, віру, культуру, визнавати право інших народів на існування [8, с. 15].

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується прагненням науковців та практиків комплексно, у контексті широких системних, інтеграційних зв'язків із культурою, політикою, економікою та соціумом пояснювати мовленнєві явища та тенденції їх розвитку. З'явившись у мові як наслідок демократизації західноєвропейської культури і прагнення підтримувати взаєморозуміння і толерантність між різними народами, расами, віковими та соціальними групами, цей лексичний пласт постійно розширює свої межі.

Політична коректність завжди становила інтерес для філософів. Так, у філософських дослідженнях політична коректність – це якість, що характеризує ставлення до іншої людини як до рівної собі особистості та виражається в свідомому придушенні почуття неприйняття, викликаного всім тим, що знаменує в іншій людині її інакшість (зовнішність, манера говорити, смаки, спосіб життя, переконання тощо). Політична коректність передбачає налаштованість на розуміння та діалог з іншим, визнання та повагу його права на відмінність [11, с. 15].

У політиці теж існує поняття політичної коректності, яке сприймається як позиція тих чи інших політичних сил, що виражається у готовності допускати існування інакодумства у своїх лавах, певної опозиції. П. Джойс

ВИСНОВКИ

Політична коректність (political correctness, PC) у своєму сучасному значенні зародилася в Сполучених Штатах Америки на початку 80-х рр. минулого століття. З часом поняття «політична коректність» значно поглибилося і набуло статусу культурно-поведінкових і мовних норм, усталених в суспільстві, які спрямовані на знищення дискримінації за національною чи расовою ознакою, сексуальною орієнтацією, статевою приналежністю, станом здоров'я. Окрім цього, в окремих контекстах політична коректність інтерпретується як прагнення переважно з боку владних структур приховати, завуалювати негативні чинники в політичній і соціальній сферах. Політична коректність становить культурно-поведінкову та мовну тенденцію, спрямовану на заміну усталених термінів, що можуть задіти почуття та гідність того чи іншого індивідуума, за допомогою емоційно нейтральних та/або позитивних евфемізмів.

У ході дослідження було визначено основні види політкоректної лексики. На основі виконаної роботи показано, що структура мови політкоректності не настільки однорідна, як прийнято вважати. Доцільно виділити два пласти лексики, які виконують у мові політкоректності якісно різні функції: власне політкоректна лексика, що включає до свого складу «правильні», «допустимі» найменування соціальних явищ; лексика, яка використовується для безпосереднього формування політкоректної картини світу.

Уточнено, що політкоректну лексику можна класифікувати за тематичною ознакою: статева приналежність, сексуальна орієнтація, расова приналежність, етнічна приналежність, релігійна приналежність, фізичні та розумові недоліки, соціальна приналежність.

Політична коректність вважається молодим феноменом, який досить динамічно розвивається в сучасному суспільстві. Наразі він вже став

невід'ємною частиною мовної картини світу сучасної особистості та тісно закріпився в соціально-політичному житті лінгвокультурної спільноти англomовних країн. Уточнено, що явище політкоректності, безсумнівно, вплинуло на мовленнєву норму сучасної англійської мови, особливо на лексику, оскільки саме цей рівень мовної системи є найбільш рухливим та динамічним стосовно різних змін та новацій у суспільстві.

Розглянуто основні аспекти використання політкоректної лексики в сучасній англійській мові. Проаналізувавши провідні сфери вживання політкоректної лексики на прикладі англійських ЗМІ, можна зробити висновок, що англійська лінгвокультура впевнено демонструє широкий спектр лексичних одиниць для застосування в даній області, а феномен політичної коректності, продовжує функціонувати, поповнюватися і розвиватися, як на культурному, так і на лінгвістичному рівні.

Визначено лексико-семантичні аспекти функціонування політкоректної лексики у мові британської та американської преси. За останні роки в лексиці англійської мови з'явилася велика кількість нових політкоректних слів, що свідчить про динаміку розвитку мовного процесу. Це показує, наскільки англійська є «гнучкою» мовою, яка блискавично реагує на нововведення в політиці, економіці, культурі та інших областях. Як наслідок, вивчення політкоректних слів у лексиці дозволяє більш точно охарактеризувати і оцінити глобальні явища і визначити їх роль в сучасному суспільно-політичному дискурсі. Наразі політично коректна лексика активно використовується носіями сучасної англійської мови і продовжує впливати на численні сфери життя громадськості.

У сучасному розумінні політкоректність не зводиться тільки до терпимості, зокрема, у науковій літературі політкоректність розглядається, та використовується в ЗМІ, насамперед, як повага і визнання рівності думок партнерів, відмова від домінування та насильства. Політкоректність передбачає готовність особистості сприймати інших такими, якими вони є, і

взаємодіяти з ними на основі спільної згоди. При цьому це явище також не передбачає і жертвовної позиції – повної відмови від особистих інтересів, або альтруїзму. Щонайперше, це активна позиція сторін, зацікавлених у спільному результаті, співробітництві, ґрунтуючись на взаємоповазі.

Досліджено основні контексти вживання політкоректної лексики в англomовних ЗМІ. Зазначене пояснюється тим, що в спілкуванні задіяні як соціальний, так і культурний контексти мови. Мова використовується для спілкування, охоплюючи здатність застосовувати мову на різних рівнях, але між особами, які комунікують, існують відмінності, які можуть бути релігійними, соціальними, расовими, гендерно-культурними чи навіть ідеологічними. Особливо це стосується політкоректності в американській культурі, оскільки США має традицію свободи слова, яка захищає навіть найобразливіші форми вираження.

Здійснено аналіз функційності політкоректної лексики в англomовних ЗМІ. Охарактеризовано прагматичну функційність політкоректної лексики у англomовних медійних текстах. Відзначено, що такі сфери людського життя як наука, політика, спорт, масова культура і мистецтво, є найбільш продуктивними за утворенням політкоректної лексики в англійській мові. Завдяки науково-технічному прогресу наразі відбувається справжній бум утворення нових політкоректних лексичних одиниць англійської мови. Результати аналізу дають змогу зробити висновки, що політкоректні слова досить поширені у газетних текстах, що знаходить своє відображення в статтях різної тематики (економічної, ділової, розважальної, молодіжних газетах та ін.), створюючи у кожній з них свій стилістичний ефект.

Уточнено, що політкоректність, як засіб, який активно використовується ЗМІ, дозволяє зробити наступні висновки: по-перше, уявлення про політкоректність в ЗМІ, ґрунтується на тому, що суспільство засвоює загальну точку зору щодо більшості речей, які існують в суспільній свідомості, як частину наданої громадськості соціальної реальності, що існує

об'єктивно (об'єктивна реальність); по-друге, політкоректність завжди є суб'єктивною реальністю, тому що формується, інтерпретується, конструюється в процесі комунікації, в тому числі й через ЗМІ.

Політкоректність є формою соціальної організації і мовної взаємодії, що вимагає подальшого вивчення

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ачилова В. Парцеляція як один із прийомів експресивного синтаксису. *Учені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2011. Т. 24(63). № 2. С. 25-31.
2. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.
3. Белецька А. Пейоративна лексика як засіб впливу у політичному дискурсі. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1941>
4. Бондаренко О., Буткевич М. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. Київ: Проєкт «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія», 2015. 64 с.
5. Гриценко П. Ідіолект і текст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка*: зб. наук. праць, присв. 70-річчю від дня народження проф. С.Я. Єрмоленко / відп. ред.: В.Г. Скляренко. Київ, 2007. С. 16-43.
6. Деренчук Н.В. Особливості формування маніпулятивної стратегії в українському політичному дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук*. Філологія. 2012. № 38. С. 357-364.
7. Дідух Х. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Філологічні науки. Риторика і стилістика*. URL: http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm
8. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англійській комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 рр.): автореф. дис.канд. філол. наук: 10.02.04 / Нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ. 2006. 19 с.
9. Дойчик О.Я. Ідіостиль Джуліана Барнса у лінгвоконцептуальному вимірі: дис.... к. філол. н.: спец. 10.02.04. Германські мови. Івано-Франківськ, 2012. 240 с

10. Євтушенко Н. О. Евфемізація сучасного англомовного політичного дискурсу США. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». 2014. Вип. 216. С. 92- 95.
11. Зірка В.В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі: автореф. дис. д-ра філол. наук: 10.02.02 / НАН України. Ін-т. мовознав. ім. О.О. Потебні. К., 2005. 32 с.
12. Ільницька Л.Л. Особливості використання сугестивних та маніпулятивних технологій у сучасному англомовному політичному дискурсі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. С. 115-125.
13. Ільченко А. До проблеми ідентифікації та класифікації парцельованих конструкцій у творах жанру хуацзю. *Філологічні науки : сучасні тенденції та фактори розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 28-29 січня 2022 р. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2022. С. 93-96.
14. Ільченко О. А. Евфемізми сучасних україномовних ЗМІ: соціальний аспект. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2015. Вип. 53. С. 118-120.
15. Козак С.В. Комунікативні стратегії як засіб маніпулятивного впливу в англомовних прес-релізах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2012. № 23. С. 68-70.
16. Корнійчук Ю.Р. Маніпулятивний вплив у політичному англомовному дискурсі. *Студентські наукові записки*. Серія «Філологічна». 2009. № 2. С. 83-87.
17. Коткова Л.І. Ідіостиль, індивідуальний стиль і ідіолект: проблеми розмежування. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія : Філологічні науки. 2012. Кн. 2. С. 26-29.

18. Кочан І.М. Динаміка і кодексифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові : Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 519 с.
19. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 324 с.
20. Кучерова О.О. Оповідна структура новинного дискурсу: оповідні характеристики та принципи побудови. *Наукові записки*. 2008. Т. 85. С. 75-77.
21. Левченко Л.О. Психологічні особливості діяльності засобів масової інформації. *Людина і політика*. 2001. №2. С. 103-108.
22. Лекант П.А. Лінгвістика тексту в інтерпретації І.І.Ковалика. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Івано-Франківськ, 1995. С.81-82.
23. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
24. Ляшук А.М. Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов: Автореф. дис. канд. ... філол. наук: 10.02.17 / Київський нац. лінгвістичний ун-т. К., 2007. 22 с.
25. Малярчук О. В. Особливості творення неологізмів-телескопізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі лексикографічних джерел). *Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. № 3. С. 137 – 140.
26. Мерзлюк Д.О., Янчук О.О. Семантичні особливості категорії результативності в сучасній китайській мові. *Китаєзнавчі дослідження*. 2022. № 4. С. 124-135.
27. Назар Р. Парцеляція як засіб експресивізації репортажу. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. Серія «Лінгвістичні науки». 2012. № 14. С. 214-220.
28. Переломова О. Мовний аспект ідіостилю Валерія Шевчука. URL: <http://dspase.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31880/32-Perelomova.pdf>

29. Піронкова О.Ф. Соціокультурна гетерогенність новин в національному медіа просторі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук: спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». К., 2003. 15 с.
30. Ришкевич І. До проблеми ідіостилю автора в художній літературі. *Актуальні проблеми романо-германської філології*: матеріали III наук.-практ. семінару. Луцьк, 2014. С. 283-285.
31. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. С. 173.
32. Семенюк О.А. Ідіостиль автора як відображення його картини світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 2. С. 82-85.
33. Семків Р. Самоусвідомлення, ідентичність та їх співвіднесеність із формами комізму в художній літературі: формулювання гіпотез. *Tertium non datur: проблема культурної ідентичності в літературно-філософському дискурсі XIX-XXI ст.*: колективна монографія. Київ: НаУКМА, 2014. С. 108.
34. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики]: монографія. К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с
35. Сіверченко К.В. Особливості тонів у китайській мові. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науковопрактичної конференції „Україна-Китай: діалог культур» та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства»* (26-27 квітня 2016, 28- 29 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ) / за заг. ред. І.М. Чепурної; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Вип. 1. Старобільськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. С. 102-107.
36. Сінькевич О. Політкоректність в контексті глобалізаційних процесів сучасності. *SWorld*. 2013. № 2. С. 10-15.

37. Сіріньок-Долгарьова К.Г. Глобальний новинний дискурс: тенденції функціонування англомовних інтернет-медіа: монографія. К.: ЦВП, Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 183 с.
38. Собецька Н. Вживання фемінітивів як прояв гендерної культури. *Молодий вчений*. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2016. С. 375-378.
39. Сологуб Н. Поняття «індивідуальний стиль письменника» в контексті сучасної лінгвістики. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред.: Н.В. Гуйванюк. Чернівці: Рута, 2001. Вип. 117-118: Слов'янська філологія. С. 34-38.
40. Ставицька Л. Про термін ідіолект. *Українська мова*. 2009. № 4. С. 3-15.
41. Ткаченко А.О. Індивідуальний стиль: феноменологія / типологія; динаміка / статика (на матеріалі творчості українських поетів 60-90-х років ХХ ст.): автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.06; 10.01.01. Київ, 1998. 36 с.
42. Тупиця О.Ю. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. Дрогобич: Посвіт, 2011. 120 с.
43. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків: Майдан, 2012. С. 11-12.
44. Чабаненко В.А. Основи мовної експресії. Київ: Вища школа, 1984. 169с.
45. Чабаненко М.В. Інтернет-видання України: становлення та особливості розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики». Запоріжжя, 2010. 19 с.
46. Чічановський А.А. Новина в журналістиці: проблеми практичної політики. К.: Грамота, 2003. 48 с.
47. Шулінова Л. Аспекти ідіостилістичного аналізу. *Слов'янські мови і сучасний світ*: [зб. наук. пр.]. К., 2000. С. 25-33.

48. Шульц В. Новина. *Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія*. К.: Академія Української Преси, 2007. С. 502-537.
49. A Debate Over Identity and Race Asks, Are African-Americans 'Black' or 'black'? за Джон Елігон 26 червня 2020 р, The New York Times <https://www.nytimes.com/2020/06/26/us/black-african-american-style-debate.html>
50. Afro-American Identity: Reflections on the PreCivil War Era <https://core.ac.uk/download/pdf/13636149.pdf>
51. Balczyńska-Kosman A. Język dyskursu publicznego w polskim systemie politycznym. *Środkowoeuropejskie studia polityczne*. 2013. Nr 2. S. 143-153.
52. Barack Obama's victory speech – full text <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/07/barack-obama-speech-full-text>
53. Bralczyk J. O języku polskiej polityki lat 80-tych i 90-tych. Warszawa, 2003.
54. Brzozowski P. Język polityki jako podstawowe narzędzie działania politycznego i nieodłączny atrybut władzy w świetle produkcji dyskursu prawdziwościowego. *Dialogi Polityczne*. 2004. Nr 1. S. 67-77
55. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment, 2023 <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/political-correctness>
56. Cameron D. Demythologizing Sociolinguistics: Why Language Does Not Reflect the Society. *Ideologies of Language*, ed. by J.E. Joseph. London, 1990. P. 79-93.
57. Campus Speech Codes/ Written by Alex Aichinger, last updated on December 1, 2023 <https://firstamendment.mtsu.edu/article/campus-speech-codes/>
58. Chilton P., Schaeffner C. Discourse and politics. *Discourse Studies: A multidisciplinary introduction*. vol. 2: Discourse as Social Interaction, London, 1997. P. 206-230.
59. Davis A. Politicized Language. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. ed. R. E. Asher, Oxford, New York, 1994. P. 3211-3214.

60. *Did Obama just take on Trump and others on immigration?*
<https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2015/09/15/did-obama-just-take-on-trump-and-others-on-immigration>
61. Dijk T.A. van. Discourse, context and cognition. URL: <http://www.discourse-in-society.org/teun.html>
62. Dobek-Ostrowska B., Frasz J., Ociepka B. Teoria i praktyka propagandy. Wrocław, 1997.
63. Don't Ask, Don't Tell
https://www.law.cornell.edu/wex/don%27t_ask_don%27t_tell
64. English Dictionary-Grammar
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/diverse-nation>
65. Fairclough N., Duszak A. Wstęp. Krytyczna analiza dyskursu – nowy obszar badawczy dla lingwistyki i nauk społecznych. *Krytyczna analiza dyskursu*, red. A. Duszak, N. Fairclough. Kraków, 2008. S. 7-29.
66. Fraser B. What are discourse markers? *Journal of pragmatics*. 1999. 31. P. 931-952.
67. Free Speech Makes Free People <https://www.thefire.org/>
68. Gajda S. Tekst/dyskurs oraz jego analiza i interpretacja. Współczesne analizy dyskursu. Kognitywna analiza dyskursu a inne metody badawcze, red. M. Krauz, S. Gajda. Wrocław, 2005. S. 11-20.
69. Graber D.A. Political Languages. Handbook of Political Communication, ed. by D.D. Nimmo, K.R. Sanders, Beverly Hills, London, 1981. S. 195-224.
70. Halas, E. (2010) Towards the World Culture Society: Florian Znaniecki's Culturalism. Frankfurt am Main: Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften. 258 p. [in English].
71. Halmari Helena. Political correctness, euphemism, and language change: The case of 'people first', February 2011> *Journal of Pragmatics* 43(3):828-840 DOI:10.1016/j.pragma.2010.09.016

72. Hawaiian vs Californian: Why there is a difference.
<https://www.kaainamomona.org/post/hawaiian-vs-californian-why-there-is-a-difference>
73. Heller, A. (1998) Das Alltagsleben. Materialien zur Soziologie des Alltags. Kuln, 250 s. [in Germany]
74. Hispanic'? 'Latino'? Here's where the terms come from
<https://www.nationalgeographic.com/history/article/hispanic-latino-heres-where-terms-come-from>
75. Holder R. W. How Not to Say What You Mean: Dictionary of Euphemisms. New York: Oxford University Press, 2002. 521 p, 449
76. <https://www.bbc.com/news/world-66859639>
77. <https://www.bbc.com/news/world-europe-66115916>
78. <https://www.bbc.com/news/world-europe-67529571>
79. <https://www.bbc.com/news/world-europe-67529571>
80. <https://www.pewresearch.org/global/2021/05/05/4-political-correctness-and-offensive-speech/>
81. <https://www.theguardian.com/world/2023/jun/19/heavy-casualties-both-sides-ukraine-offensive-russia>
82. Huckin T.N. Discourse Analysis. URL: http://www.exchanges.state.gov/education/engteaching/publs/BR/functionalsec3_6.htm
83. J. A. Lucy. Sapir–Whorf Hypothesis/ In International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 2001
<https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/sapir-whorf-hypothesis>
84. Julianna Margulies Apologizes After Remarks on Black Support of Jews
<https://www.nytimes.com/2023/12/01/arts/television/julianna-margulies-apology.html>
85. Kamińska-Szmaj I. Upowszechnianie nowych słów i znaczeń we współczesnych dyskursach medialnych. Dyskursy trzeciego tysiąclecia, red. E. Pajewska. Szczecin, 2013. S. 87-99.

86. Kołakowska A. *Imagine: Intelktualne źródła poprawności politycznej. Wojny kultur i inne wojny.* Warszawa: Fundacja Swietego Mikolaja, 2012. 312 p.
87. Kujawa I. *Strategie dyskursu polityki a medialny obraz świata (na materiale współczesnej prasy niemieckiej).* *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae.* 2009. Vol. XXVII. S. 43-58.
88. Laskowska E. *Style dyskursu publicznego. Styl, dyskurs, media,* red. B. Bogołębska, M. Worsowicz. Łódź, 2010. P. 179-186.
89. *Literacy and education in a 21st-century economy*
<http://obamaspeeches.com/024-Literacy-and-Education-in-a-21st-Century-Economy-Obama-Speech.htm>
90. Loury, G.C. (1994) *Self-censorship. Our Country, Our Culture: The Politics of Political Correctness.* A Partisan Review Press, NY. pp. 133 – 142. [in English].
91. *March 4th Primary Night Texas and Ohio San Antonio, TX March 4, 2008*
<http://obamaspeeches.com/E04-Barack-Obama-March-4-Primary-Night-Texas-and-Ohio-San-Antonio-TX-March-4-2008.htm>
92. *MARRIAGE AT THE U.S. SUPREME COURT: A Transformative Moment for Equality Supreme Court_Accomplishments-two_presentations_combined.pdf*
https://hrc-prod-requests.s3-us-west-2.amazonaws.com/files/assets/resources/SupremeCourt_Accomplishments-two_presentations_combined.pdf
93. *NATIONAL PRESS CLUB* <http://obamaspeeches.com/014-National-Press-Club-Obama-Speech.htm>
94. *Native American vs. American Indian: Political correctness dishonors traditional chiefs of old*
<https://nativetimes.com/index.php/life/commentary/11389-native-american-vs-american-indian-political-correctness-dishonors-traditional-chiefs-of-old>
95. *Obama's re-election speech* <https://www.bbc.com/news/world-20236369>

96. On gay marriage, Obama's words finally match his deeds
https://www.washingtonpost.com/blogs/post-partisan/post/on-gay-marriage-obamas-words-finally-match-his-deeds/2012/05/09/gIQAm94cDU_blog.html
97. Pawełczyk P. Socjotechniczne aspekty gry politycznej. Poznań. 2000.
98. Political correctness (1980S) <https://sciencetheory.net/political-correctness-1980s/>
99. Prime Minister Boris Johnson's speech on tackling illegal migration
<https://www.youtube.com/watch?v=GPQcUIbHOJc>
100. Ravitch D. Multiculturalism: E Pluribus Plures. Are You Politically Correct?: Debating America's Cultural Standards. Prometheus Books, Buffalo, N.Y., 1993. P. 165-185.
101. Raymond, W. (1995) Dictionary of Politics. Brunswick Publishing Co., Lawrenceville, Virginia. 730 p. [in English].
102. Remarks by the President at Tribal Nations Conference
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/11/05/remarks-president-tribal-nations-conference>
103. Remarks by the President on Election Night
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/11/07/remarks-president-election-night>
104. Republicans, Leavers share similar views on politically correct culture but focus on different aspects https://www.pewresearch.org/global/2021/05/05/views-about-national-identity-becoming-more-inclusive-in-us-western-europe/pg_2021-05-05_cultural-grievances_4-03/ и
105. Reynolds Anne. Political Correctness/ last updated on December 1, 2023
<https://firstamendment.mtsu.edu/article/political-correctness/>
106. Salek, Thomas Archie. The Rhetorical Ties That Bind (or Divide): President Barack Obama 's Attitude of Tolerance in an Age of Ultra-partisanship.
https://dc.uwm.edu/etd/1193?utm_source=dc.uwm.edu%2Fetd%2F1193&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages

107. Szilágyi Anna/ A linguist explains how the far-right hijacked political correctness/ Published January 18, 2017 <https://qz.com/886552/a-linguist-explains-how-the-far-right-hijacked-political-correctness>

108. Tenbruck, F.H.(1990) Repräsentative Kultur. Sozialstruktur und Kultur ? Hrsg. Von H. Haferkamp. – Frankfurt am Main, 179 s. [in Germany].

109. The best of Obama's speeches
<https://www.pbs.org/newshour/politics/ahead-obamas-farewell-address-look-back-best-speeches>

110. Transcript: Barack Obama's Speech on Race
<https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=88478467>

111. Walczak B. Co to jest język polityki? Język a kultura, pod red. J. Anusiewicza i B. Sicińskiego. Wrocław, 1994. S. 15-20.

112. What makes America exceptional
<https://www.nbcnews.com/news/world/what-makes-america-exceptional-flna1c6929440>

113. Which is Politically Correct: Latino or Hispanic? <https://www.About.com>

114. Wodak R. Wstęp: badania nad dyskursem. Jakościowa analiza dyskursu w naukach społecznych, red. R. Wodak, M. Krzyżanowski. Warszawa, 2011. S. 11-48.